نقش نفت به عنوان ابزار اقتصادی در روند سیاستگذاری خارجی جمهوری اسلامی ایران طی سالهای 1357 تا 1392

ضیاء غیوری *,40,

1397-06-20

چکیده معمولاً کشورها برای اجرای سیاست خارجی خود از ابزار گوناگونی بهره می¬برند. ابزار اقتصادی یکی از این ابرازها است. بویژه امروزه با گسترش ارتباطات اقتصادی و جهانی شدن اقتصاد، ابزارهای اقتصادی اهمیت ویژه¬ای یافته¬اند و به وفور از آنها برای پشبرد سیاست خارجی استفاده می¬شود. درکشورهایی که دارای اقتصاد نفتی هستند،کاربرد ابزارهای اقتصادی برای پیشبرد سیاست¬خارجی ویژگی¬ها و ظرفیت¬های خاصی دارد. این گروه ازکشورها از یک¬سو به منابع عظیمی دسترسی دارند که دیگر کشورها نیازمند آن هستند. از طرف دیگر وابستگی شدیدی به درآمدهای نفتی دارند که محدودیت¬هایی را برای آنها در عرصه سیاست¬خارجی ایجاد می کند. جمهوری اسلامی ایران از جمله کشورهایی است که دارای منابع نفت و گاز و به دلیل وابستگی اقتصادی به این منابع دارای اقتصاد نفتی است. پرسش این پژوهش این است که اقتصاد نفتی جمهوری اسلامی ایران چه تاثیری بر سیاست¬خار جی¬ آن در طی سالهای 1357 تا 1392 دارد و اقتصاد نفتی چه فرصت¬ها و چه تهدیدهایی برای سیاست خارجی جمهوری اسلامی به همراه دارد؟ در این پژوهش تلاش شده است که با اتخاذ روش توصیفی- تحلیلی به این سوال پاسخ داده شود. بررسی¬ها نشان می دهد اقتصاد نفتی ابزارها و فرصت¬های متعددی را برای پیشبرد سیاست خارجی در اختیار ایران قرار می¬دهد که عبارتند از: 1- سهمیه بندی 2- کمک¬های اقتصادی 3- اعطای تسهیلات 4- اعمال تحریم 5- مسدود کردن داراییها و سلب مالکیت6- بستن تنگه هرمز7- کاهش یا تعلیق کمک¬های خارجی 8- لغو یا تعلیق امتیازات نفتی 9- بورس نفت ایران 10- کاهش تولید نفت. در عین حال اقتصاد نفتی محدودیت¬ها و آسیب¬هایی نیز برای سیاست خارجی به همراه دارد که عبارتند از: 1- شخصی شدن سیاست خارجی 2- پیگیری سیاست¬خارجی پرهزینه 3- افزایش فشارهای بین-المللی 4- ضعف و کاهش رشد اقتصادی 5- تأثیر پذیری سیاست¬خارجی از سیاست¬ها و ساختار صنعت نفت 6- عدم وجود اعتماد در سیاست خارجی و7- ایجاد تضاد و تقابل در سیاست خارجی جمهوری اسلامی. با توجه به این فرصت¬ها و محدودیت¬ها، جمهوری اسلامی ایران نیاز به تدوین دیپلماسی انرژی دارد تا بتواند از فرصت¬هایی که اقتصاد نفتی برای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایجاد می¬کند، بیشترین بهره را ببرد؛ و در ضمن از آسیبهایی که محدودیت¬های اقتصاد نفتی برای سیاست خارجی¬ به بار می¬آورد بکاهد. کلید واژه: جمهوری اسلامی ایران، سیاست خارجی، ابزارهای سیاست خارجی، اقتصاد نفتی، دیپلماسی انرژی

کلمات کلیدی : کلید واژه: جمهوری اسلامی ایران، سیاست خارجی، ابزارهای سیاست خارجی، اقتصاد

نفتی، دیپلماسی انرژی

Islamic Azad University, Rasht Branch - Thesis Database
دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت - سامانه بانک اطلاعات پایان نامه ها